

Gyógynövények és népgyógyászat

Gyógyszerészet 29. 217—219 1985.

Érdekli-e a gyógynövény a gyógyszerészeket?

(Egy felmérés tanulságai)

DR. HÁZNAGY ANDRÁS

Az MGYT Gyógynövény Szakosztálya kérdőlapok segítségével tájékozódott arról, hogy milyen fokú a gyógyszerészek részéről a gyógynövényekkel kapcsolatos érdeklődés. A döntő többségben hálózati gyógyszerészekről beérkezett válaszok alapján — többek között a továbbképzés igényére, annak tárgyára, fejlesztésére és a kiemelkedően fontosnak tartott témakörökre vonatkozóan — pozitívan egyértelmű értesülések birtokába jutott. Mindezek igazolják a Szakosztály eddigi irányvonalának helyességét és adnak bátorítást annak további követésére.

A világszerte feltűnő mértékben megnövekedett gyógynövényfogyasztás, ez mint új jelenség több kérdést vet fel. A gyógyszerész vélekedése azért sem mellőzhető, mert a gyógynövényfogyasztás döntő hányadban nélkülöz minden előzetes orvosi vizsgálatot és kimeríti az öngyógyítás ismérveit. Mivel hazánkban a gyógynövények nagyrésze szabadon beszerezhető, a rászorulókkal joggal támasztanak igényt olyan beszerzési forrásra, ahol a beszerzéssel kapcsolatos kérdéseikre megbízható és korszerű választ kapnak. Ilyen beszerzési forrásként elsősorban a gyógyszertárak lennének hivatottak. Számos jelarra mutat, hogy gyakorló gyógyszerészeink a gyógynövényekkel kapcsolatos ismereteket nem vagy fogyatékosan birtokolják. A jelenlegi helyzet szerint a gyógyszerész egyrészt nem rendelkezik a gyógyszertárban a szükséges drog-féleségekkel, másrészt megfelelő tudásanyagot sem birtokol.

A gyógyszerészek jelentős hányadának véleményét tükrözte az az 1978/79-ben a „Gyógyszerészet”-ben lezajlott sajtóvita, illetve állásfoglalás, melynek vitaindító cikke dr. Szabó László tud. főmunkatárs tolla nyomán látott napvilágot. A véleményt kifejezők összegezeként a probléma fókuszaiaként a következőket jelölték meg:

a gyógyszertárakban távolról *sincs elegendő gyógynövény* (több a hiány-, mint a beszerezhető cikk),

a gyógynövényekkel kapcsolatos *ismeretanyag hiányos*, az ismeretanyag ápolása elmaradt és most akút formában jelentkezik az igény,

a gyógyszertárak igazgatási központjaiban és nagyobb területi gyógyszertárakban *nincs megfelelő szakember*,

mindezek következtében a *fogyasztók szakszerű ellátása elégségesnek nem tekinthető*.

A hazai gyógynövényforgalom és felhasználás jelen gyakorlatában felmerülő néhány kérdés tisztázására — esetleg a jövő teendőinek felderítésére — a MGYT Gyógynövény Szakosztálya körkérdés

formájában igyekezett tájékozódni, elsősorban a közforgalmú gyógyszertárak gyógyszeréseinek körében.

Mivel tájékozódását kezdetinek, de országos szintűnek szánta az adminisztratív lépéseket illetően 1983. tavaszán a megyei és a fővárosi gyógyszerári központokhoz fordult, támogatásukat kérve. A kérést a központok készséggel magukévá tették és a kérdéseket továbbították. A továbbítás intenzitásáról, esetleges kommentálásáról a szakosztálynak nincs értesülése. A kérdésekre adott válaszok jellegéből, számából — mint ilyen esetekben megszokott — változatos, de sok lényegi vonást tükröző kép alakulhatott ki, melyre még visszatérek.

Nem ismerjük, hogy az ország 1436 gyógyszer-tárában (1979-es évkönyv adata) működő kb. 3600 gyógyszerész közül hánynak kezében fordult meg a szakosztály kérdőlapja, tény azonban, hogy a szakosztályhoz 260 kitöltött kérdőív tért vissza.

Ezen a helyen köszönjük a velünk együttműködő, ügyünket támogató gyógyszerári központok intézkedését és a kérdőívekre választ adó kollégák jelentkezését. A kérdésekre válaszoló 260 kolléga 31 személy kivételével a közforgalmú gyógyszertárak munkatársaiból adódik.

Tekintettel a kérdések jellegére és a kapott válaszok érdemi voltára, alább közöljük azok lényeges részét a szakmai nyilvánossággal.

Szakosztályi tagság. A 260 gyógyszerész közül jelenleg 36 fő szakosztályi tag, 139 kíván taggá lenni (ezek együttes száma a válaszadók 67%-át jelenti).

Rendszeres tájékoztatást fitoterápia, gyógynövényekkel kapcsolatos hatástani ismeretek témakörből 255-en kívánnak (ami döntő fokmérője a vonatkozó ismeretek iránti igénynek). Ezek közül 140-en közvetlen úton 66-an a központok közvetítésével kérik a tájékoztatást. Vagylagos formát 11-en jelölték meg.

Területi csoport megalakítása (esetleg összevont megyei formában) 183 kolléga igénye (48-an nem nyilatkoztak és a megalakulást csupán 29-en nem tartják szükségesnek).

Továbbképzést 252 kolléga tart szükségesnek, melynek lebonyolítására a határozott elképzelések a következők:

gyógyszertárvezetői, vagy szakosztályi értekezleteken (64 szem.),

kéthetes, laboratóriumi gyakorlatokkal összekötött tanfolyamokon (egyetemi intézet, OTKI) (47 szem.),

évenként 1—2 napos konferenciák keretében (18 szem.),

írásos anyag (körlevél, folyóirat, stb) formájában (15 szem.)

növénymeghatározással egybekötött botanikai túsók keretében kívánják ismereteiket kiegészíteni (5 szem.)

A *továbbképzés tárgyát* illetően 154 részletesen nyilatkozó, a kívánt ismeretek alapján a következők szerint osztályozható:

Növényekkel kapcsolatos farmakológiai ismeretekről, fitokémiáról 55,

a gyógynövénykutatás új eredményeiről 42 koléga kíván hallani,

népi gyógymódok és népi gyógynövények természettudományos értékelését kéri 16,

kozmetikumokról 12,

termesztésről 8,

propoliszról 6,

szintetikumokkal szembeni előnyökről 6,

interakciókról 5,

gombaismeretről 4 fő kíván hallani.

Kiemelkedően fontosnak minősített témakörökről 170 nyilatkozó véleménye alapján az alábbi csoportok alakultak ki:

teakeverékek kémiai összetevőiről, farmakológiaiájáról 44 fő,

a fitoterápia időszerűsége 26 fő,

az orvos megnyerése, a gyógynövények gyógyszerári forgalmának növelése 16 fő,

feldolgozás, ellenőrzés 12 fő,

standardizálás, korszerű kiszerelés 6 fő.

További javaslatok: ismertető előadások tartása orvosi értekezleteken és laikusok számára, járásonként szakgyógyszertárak létesítésének, a farmakognosztia szakgyógyszerek száma növelésének szorgalmazása, stb.

A szakosztály mindezek alapján lényegi tényként vette tudomásul, hogy igény van a gyógynövény tárgyú továbbképzésre és a kérdéskör nem elhanyagolható számú gyógyszerészt foglalkoztat.

Már a statisztikai értékelés ezen kezdeti fokán is meg kell említeni azokat a megyéket — Bács—Kiskun, Baranya, Békés, Győr—Sopron, Hajdú—Bihar, Heves, Nógrád, Somogy — ahol a gyógyszer-tárak számához viszonyítottan 20—40%-os volt a válaszadás számszerű aránya. De ugyanígy voltak igen gyenge visszhangot adó megyék is: egyetlen megye nem reflektált kérdéseinkre. A szakosztály a jövőben különös figyelmet kíván szentelni a pozitív és negatív értelemben kiemelkedett megyéknek.

A válaszok egyhangúan a lényegre tapintottak, amikor 99%-ban a tájékoztatás szükségességét hangsúlyozva és igényelve, azon belül a gyógynövények terápiás alkalmazására vonatkozó háttérismertetek fontosságát emelték ki.

A gyógynövények oldaláról nézve és mérlegelve a helyzetet: a hazai, nagyrészt ellenőrizetlen állapot normalizálásának alapvető feltétele, hogy a gyógyszerzakértő és közvetítésével a beteg (fogasztó) természettudományosan megalapozott ismereteket birtokoljon, illetve kapjon. A gyógyszerész ismereteinek olyan tényanyagon kell nyugodnia, mely biztosítékot jelent a megalapozatlan várakozásokkal szemben, tehát a hitelrontó csalódá-

sok létezőjének gátlója! Ez nem annyira személyes, mint inkább ösztársadalmi-közegészségügyi érdek. Ennek hangsúlyozása azért elengedhetetlen, mert az egészségügy érdekeit párhuzamosan szolgálja a gyorsan és pregnánsan ható szintetikus, illetve a hatását vontatottan kifejtő, a kóros állapot bevezető szakaszában a szintetikumot feleslegessé tevő, vagy a szintetikum alkalmazása után azt felváltó gyógynövény eredetű készítmény. Ezen szemlélet a gyógyszernövényeket az egészségügyi kultúra szerves kiegészítőjévé avatja. Ennek fordítottja, a gyógynövények célszerűtlen felhasználása, hatásuk jellegének és mértékének eltúlzása, vagy semmibe vétele, az egészségügyi kultúra megcsorbításával egyenlő.

A felmérésből adódó következtetéseket a szakosztály vezetősége megtárgyalja és magára nézve az alábbi tennivalókat jelölte meg:

1. A szakosztályi tagságot igénylőket tagjai sorába veszi és gondoskodik a vonatkozó nyomtatványok szétküldéséről. Ezzel a tagsági felvétel nem zárult le, gyógyszerészek és más szakmabeliek további jelentkezését tárt kapuk várják. A szakosztályhoz csatlakozni szándékozók forduljanak a következő címre: *Dr. Máté Imre jr. tudományos főmunkatárs, MTA Botanikai Kutatóintézete, 2163 Vácrátót.*

2. Az érdeklődőket felveszi információs listájára és gondoskodik arról, hogy értesüljenek a szakosztály terveiről.

3. Lépéseket tesz a továbbképzés megfelelő formáinak kialakítására, kezdeményezi annak a továbbképzési rendszerbe történő arányos beillesztését.

4. A területi csoportok megalakítása iránti érdeklődés fokozódásával a már működő 5 csoport (Baranya, Békés, Győr—Sopron, Heves, Nógrád) mintájára további területi csoportok létrehozását szorgalmazza. Első lépésként a szeptember 28-án tartott vezetőségi ülésre meghívta a kiemelkedő megyék képviselőit.

д-р А. Хазнадь: *Интересуют ли лечебные растения фармацевтов?* (выводы из сбора данных)

Отдел Лечебных Растений Венгерского Общества Фармацевтов при помощи опросных карточек собирал информацию о том, что со стороны фармацевтов какой интерес проявляется в связи с лечебными растениями. На основе ответов полученных в подавляющем большинстве от фармацевтов аптечной сети, получили положительно однозначные и авторитетные информации относительно потребности в усовершенствовании, предмета, развития последнего и по мнению фармацевтов особенно важных тем.

Dr. A. Háznagy: *Are pharmacists interested in medical plants?* (Evidence of a weighing)

The Medical Plant Department of the Hungarian Pharmaceutical Society collected informations by the aid of questionnaires to gain informations on the item: in which measure are pharmacists interested in questions related to medical plants? Positive and unambiguous informations have been collected from the answers received mainly from general practice pharmacists, indicating claim to special postgraduate information; also suggestions were presented on the subject area which have been regarded as most important.

Dr. A. H á z n a g y: *Intressieren die Heilpflanzen die Apotheker?*

Die Abteilung Heilpflanzen der Ungarischen Pharmazeutischen Gesellschaft sammelte mit der Hilfe von Fragebogen Informationen über den Grad des Interesses der Apotheker zum Fragen die mit der Heilpflanzen verbunden sind. Die meisten Antworten sind von Offizinapotheker eingelaufen. Die Antworten offenbaren massgebenden Anspruch auf spezialisierte Fortbildung, auf Weiterentwicklung von Themen die besonders wichtig betrachtet werden sollten.

★ *Resumo en Esperanto:*

D-ro A. H á z n a g y: *Ĉu la kuracplanto interesas la farmaciistojn? (instruaĵoj de unu studo)*

La Kuracplanto-Fako de la Hungara Farmacia Societo orientiĝis helpe de demandiloj, ke kiagrada estas la interesiĝo de la farmaciistoj koncerne la kuracplantojn. Surbaze de la respondoj alvenintaj decide grandparte de la farmaciistoj laborantaj en la reto, la Societo akiris kompetentajn informojn inter aliaj pri pretendo al pluperfektigo, pri ties objekto kaj evoluigo, kaj pri la temaroj konsiderataj elstare gravaj.

(SZOTE Gyógynövény- és Drogismereti Intézet, Szeged, Eötvös u. 6. — 6720)
Érkezett: 1983. XI. 4.

GLAXOMED

A GLAXO Group Nagy-Britannia legnagyobb gyógyszeripari cége. Nemzetközi hírnevét a cephalosporin antibiotikumok, helyi szteroidok kifejlesztésével és új — az asthma, a magas vérnyomás és a gyomorfekély elleni — gyógyszerek fel fedezésével alapozta meg. A cég új budapesti irodájába keresünk

MAGYARORSZÁGI KERESKEDELMI IGAZGATÓT

A sikeres pályázat feltétele a gyógyszerész végzettség, a harmincas életkor és az a képesség, hogy a jelölt a legmagasabb szinten tudjon kapcsolatot tartani az orvosi szakmával, az iparágakkal és a hatóságokkal. A pályázónak széles körű tapasztalatokkal kell rendelkeznie az egészséggondozó hálózat területén, a gyógyszeriparban, illetve annak marketing témájában. Szükséges az angol nyelv felsőfokú, tárgyalásszintű ismerete.

Felvezünk továbbá angolul beszélő

TITKÁRNÓT,

aki az új igazgatót napi munkájában segíti.

Jelentkezés önéletrajz és fénykép csatolásával, a borítékon a „GLAXO” szó feltüntetésével, az alábbi címen:

P. K. Személyzeti Osztály, Decsi Sándor

1731 Budapest, Pf. 136.

IX., Szamuely u. 38.